

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований в 1996 році

Рівне – 2006

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я В З А К Л А Д А Х О С В І Т И :
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.
Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №11 від 30.06.2006 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2006

experimental tasks on analysis of modern social cultural development of Ukraine. The importance of national educational works's conservation in under-lined in the field students' humanities training.

Key words: «Culturologia», Bolonskiy process, independent work, individual educational experimental tasks, national educational works's conservation.

Одержано редакцією 20.04.2006.

УДК: 378.14:78.022

О.К. НИКОН

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ „ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ” В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Резюме. Автор піднімає актуальні питання організації самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульного навчання. В статті розглядається зміст модуля „Індивідуальне навчально-творче завдання” в структурі залікового кредиту програми навчального курсу „Основний музичний інструмент” для студентів спеціальності 7.020207 „Музична педагогіка і виховання”

Ключові слова: зміст модулю „Індивідуальне навчально-творче завдання”, особливості організації самостійної роботи студентів.

Перехід на кредитно-модульну систему організації навчального процесу передбачає підвищення ролі індивідуальної та самостійної роботи студентів. Вона стає в один ряд з такими формами навчання, як аудиторні заняття, тобто стає органічною частиною професійно-педагогічної підготовки майбутнього спеціаліста. Проблеми, які стоять перед викладачами вищої школи, широко обговорюються на сторінках преси, в дослідженнях науковців та в педагогічних колективах вузів.

Особливості організації навчання з підготовки фахівців за вимогами КМСОНП розглядаються у роботах М. Степка, Я. Болубаша, В. Грубінка та інших [1]. Теоретико-методологічні засади розвитку професійно-педагогічної освіти розкривається у роботах М. Лещенко, О. Олексюка, О. Рудницької та інших. У музичній педагогіці проблемам навчання гри на музичних інструментах присвячені дослідження багатьох науковців (Л. Коваль, Л. Масол, О. Щолокової).

Незважаючи на значну кількість досліджень цієї проблеми, питання організації самостійної роботи студентів в програмі підготовки музиканта за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу залишаються маловивченими.

Отже, завданням статті є визначення основних видів самостійної роботи студентів з дисципліни „Основний музичний інструмент” та структури модуля „Індивідуальне навчально-творче завдання”.

У кредитно-модульній системі студент трактується як активний суб'єкт, який не просто пасивно сприймає подану викладачем інформацію, а й самостійно опрацьовує навчальний матеріал під керівництвом викладача, виконує індивідуальні завдання творчого та навчально-творчого характеру.

Виходячи з принципу системності навчання, індивідуальна робота повинна здійснюватись в безпосередньому зв'язку з аудиторною і сприяти поетапному формуванню відповідних знань, умінь і навичок студентів. У зв'язку з тим, що професійна музична підготовка абітурієнтів, що вступають на спеціальність „Музичне мистецтво” досить слабка, виникає необхідність створення нових методик викладання гри на музичних інструментах, які були б адаптовані до навчання „дорослих” початківців. Перегляду вимагає і структура навчальної програми. З огляду на те, що навчання гри на інструменті передбачає обширне коло видів діяльності, структура цієї програми та зміст модулів орієнтовані на вирішення конкретних завдань.

Новою формою активізації самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи виступає **ІНДЗ** (індивідуальне навчально-дослідне завдання). [3] Пошук практичної реалізації цього принципу в умовах підготовки фахівців мистецького напрямку привів до трактування ІНДЗ як ІНТЗ (індивідуальні навчально-творчі завдання).

ІНТЗ – вид позааудиторної самостійної роботи студентів навчального, виконавського, творчого, пошуково-дослідного характеру і завершується разом із складанням поточної чи підсумкової форми контролю з дисципліни „Основний музичний інструмент” (модуль 6, модуль 12, модуль 20).

Мета ІНТЗ – самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи; самостійне опрацювання музичної, довідкової, мистецтвознавчої літератури для написання анотацій, рефератів, повідомлень, лекцій-концертів, диспутів; розробка планів музично-виховних заходів, вечорів, концертів; написання наукових статей, тез.

ІНТЗ – модуль, який виконується самостійно й оцінюється як частина навчального курсу з урахуванням загальної оцінки курсу, що надає вагомості даному виду роботи й робить її зміст вартісним.

ІНТЗ – завершена практична або творча робота в межах навчальної дисципліни курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих в процесі індивідуальних аудиторних занять і охоплює декілька позицій навчального курсу:

- самостійне опанування нового матеріалу;
- читання з аркуша;
- творчі завдання;

- підготовка повідомлення, анотації, аналізу-інтерпретації, статті, тез;
- складання „репертуару-бібліотеки”, плану музично-виховних заходів, вечорів, концертів.

Організуючи самостійну та індивідуальну роботу студента, з дисципліни „Основний музичний інструмент”, ми намагались вирішити такі питання:

- який матеріал винести на самостійне опрацювання;
- якій формі представити індивідуальні завдання;
- яким має бути ІНТЗ, щоб воно відповідало поставленій перед ним мети;
- інформаційне забезпечення навчальними посібниками та методичними рекомендаціями.

Робота протягом минулого навчального року показала, що винесення значного об'єму матеріалу на самостійне опрацювання є малоефективним, оскільки студент-першокурсник не володіє в достатній мірі спеціальною музичною підготовкою і відповідними навичками теоретичних узагальнень. Тому на самостійне опрацювання були винесені лише деякі теми творчого характеру. [5]

При виборі завдань для самостійної роботи ми виходили з того, що розгляд кожного представленого твору обумовлений певними стильовими особливостями, зокрема, види поліфонічного розвитку музичного матеріалу. [4] Певна кількість варіантів дає можливість з великою об'єктивністю організувати перевірку творчих завдань кожного змістовного модуля. Зміст модуля ІНТЗ в програмі курсу „Основний музичний інструмент” (один з його варіантів) ми уявляємо таким.

Модуль 20. Індивідуальне навчально-творче завдання. Моделювання виконавсько-педагогічної діяльності, підготовка тематичної лекційно-виконавської програми (музичної колекції чи лекцій-концерту); складання власного репертуару-бібліотеки.

Тема: Фуговані форми.

Варіант 1. (Див. Додаток 1)

1. С. Павлюченко. Фугета ля мінор.
2. С. Павлюченко. Фугета Мі бемоль мажор.
3. Р. Сімович. Прелюдія і фугета.
4. С. Павлюченко. Фугета Ля мажор.

Варіант 2.

1. Ю. Щуровський. Фуга мі мінор.
2. Є. Юцевич. Фуга мі мінор.
3. М. Скорульський. Фуга ре мінор.
4. П. Гайдамака. Фуга ре мінор.

Варіант 3. Цикл М. Скорика. Прелюдії і фуґи.

Варіант 4. Цикл Ю. Щуровського. Маленькі прелюдії і фуґи.

Варіант 5. Поліфонічні цикли В. Бібіка, М. Тица (загальний огляд).

Завдання.

1. Ескізно опрацювати визначені твори.
2. Дати характеристику фуґам (фугетам), які визначені для роботи.
3. Визначити побудову фуґи: експозиція, розробкова і репризна частини, динамічний розвиток, характеристика теми, протискладення.
4. Окреслити виконавські проблеми: штрих, туше, агогіка, аплікатура, голосоведення.
5. Методика роботи над фуґованими формами.
6. Виконати підбрану музичну колекцію.

Питання для самостійного опрацювання поліфонічних творів

С. Павлюченко. Фугета Мі-бемоль мажор, фугета Ля мажор

1. Проаналізуйте тему фугети, який її характер?
2. Що характерне для інтонаційної структури теми? Яка тут потрібна артикуляційна?
3. Визначте темброво-динамічну характеристику кожного голосу і відповідні прийоми звуковидобування.
4. Прослухайте всі проведення теми та її поліфонічні перетворення.
5. Визначте структуру фугети.
6. Вивчіть протискладення, визначте роль кожного з них та продумайте їх змістову роль у фугеті.
7. Визначте динамічний план.
8. Уточніть аплікатуру.
9. В робочому темпі опрацюйте фугету, зберігаючи поліфонічну ясність та тембральне забарвлення голосів. [5]

Р. Сімович. Прелюдія і фугета

1. Визначте характер кожної частини циклу та особливості їх образного співвідношення.
2. Яка структура прелюдії та її тональний план?
3. Виявіть специфічні складності голосоведення (темброве забарвлення голосів, їх динамічна диференціація).
4. Продумайте аплікатуру а прелюдії.
5. Визначте її динамічний план.
6. Які особливості педалізації?
7. Визначте робочий і кінцевий темп прелюдії.
8. Яка структура фугети?

9. Зверніть увагу на особливості інтерпретації теми (штрихи, динаміка, метроритм).
10. Прослідкуйте проведення теми в трьох голосах. Як вона змінюється в процесі розвитку?
11. Визначте тональний план фугети.
12. Який тематичний матеріал протискладень?
13. Проаналізуйте інтермедії. Як Ви їх охарактеризуєте в плані інтонаційного, динамічного розвитку?
14. Складіть схему педалізації.

Ю. Щуровський. Фуга

1. Який характер має фуга? Охарактеризуйте тему, її зв'язок з українською народною піснею.
2. Визначте структуру, тональний план.
3. Проаналізуйте протискладення, його характер, тематичний матеріал.
4. В які тональності модулює тема в розробковій частині?
5. Охарактеризуйте репризну частину.
6. Вивчіть інтермедії.
7. Визначте аплікатуру.
8. Опрацюйте поліфонічну фактуру окремо кожний голос та з'єднуючи голоси попарно. Вислухайте в інтонації кожного голосу. Зверніть увагу на однакове тембральне забарвлення теми протягом її звучання.
9. Чи доцільно використовувати педаль?
10. Зверніть увагу на технічні труднощі голосоведення в лівій руці.
11. Визначте робочий та кінцевий темпи фуги.

Є. Юцевич. Фуга мі мінор

1. Які фольклорні джерела використовує композитор в темі фуги?
2. Визначте структуру фуги, її тональний план, динамічний розвиток.
3. Проаналізуйте тему і протискладення.
4. Як трансформується тематичний матеріал в процесі розвитку форми.
5. Які особливості голосоведення у фузі?
6. Зверніть увагу на проведення теми у першому голосі в т.т. 13-16. Які метроритмічні зміни відбулись?
7. Які виконавські прийоми необхідно застосувати при проведенні теми у другому голосі в репризі фуги?
8. Проаналізуйте характер, тематичний матеріал, побудову інтермедій.
9. Як Ви розумієте виконання авторських позначень *calando*, *rosso rall?*
10. Визначте кульмінацію фуги та її спад.

М. Скорульський. Фуга ре мінор

1. Який характер теми та протискладень фуги?
2. Яка одиниця метроритмічної пульсації фуги?
3. Проаналізуйте структуру, тональний та динамічний план фуги.
4. Як аплікатура сприяє вірному голосоведенню?
5. Проаналізуйте проведення теми в процесі розвитку форми.
6. Яку можна застосувати педаль і де саме?
7. Проаналізуйте тематичний матеріал інтермедій.
8. Визначте особливості голосоведення.
9. Визначте кульмінаційне проведення теми.
10. Зверніть увагу на збереження тембрового забарвлення голосів протягом звучання теми.
11. Виконайте фугу, витримуючи темп, характер голосоведення, динамічний план.

П. Гайдамака. Фуга ре мінор

1. Який характер фуги? Як Ви розумієте авторські позначення темпу характеру звучання *andante sostenuto e molto cantabile*?
2. Охарактеризуйте протискладення. Як вони інтонаційно поєднуються з темою?
3. Охарактеризуйте протискладення. Як вони інтонаційно поєднуються з темою?
4. Визначте тональний та динамічний план фуги.
5. Яка її структура?
6. Прослідкуйте проведення теми та її тональні і імітаційні зміни.
7. Зверніть увагу на проведення теми у третьому голосі та визначте виконавські завдання у голосоведенні двох ліній у лівій руці.
8. Визначте аплікатуру. Як правильно вибрана аплікатура сприяє голосоведенню?
9. Проаналізуйте інтермедії. Яка їх структура та тематичний матеріал?
10. Вивчіть твір, зберігаючи голосоведення та темброве забарвлення голосів.

До кожного модулю ІНТЗ вказана основна та додаткова література.

Виконання індивідуальних навчально-творчих завдань є однією з новітніх форм оптимізації навчального процесу. Така робота дозволяє не тільки реферативно розкрити зміст зазначеної теми з навчального курсу, а й творчо підійти до вивчення програмного матеріалу. Студенту пропонується виконати ескізно музичну добірку з визначених творів, проаналізувати окремі засоби музичної виразності (лад, ритм, поліфонічне багатоголосся, динаміку, тембр, мелодію, фактуру), стиль композитора, за допомогою поставлених питань добитись впевненої інтерпретації творів. Основна мета практичної діяльності майбутнього вчителя – забезпечення контакту своїх

вихованців з музикою, тому, безумовно, необхідним є всебічне уявлення про художнє мистецтво, цілісний аналіз конкретного музичного твору [2, 149].

ЛІТЕРАТУРА

1. Основні засади розвитку Вищої школи України в контексті Болонського процесу. / Упор.: Степко М.Ф., Боллобаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2003. – 72с.
2. Палій Н.В. Вдосконалення самостійної роботи студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни. Історія української музики // Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (досвід впровадження КМСОНП у ТНПУ ім. В.Гнатюка), частина 3. – Тернопіль, 2005. – С. 148-152.
3. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки спеціалістів. / Розробн.: В.В. Грубінко, І.І. Бабин, О.В. Гузар. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 48с.
4. Проців Л.Й. Музична педагогіка в системі неперервної мистецької освіти. // Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (досвід впровадження КМСОНП у ТНПУ ім. В. Гнатюка), частина 3. – Тернопіль, 2005. – С. 191-194.
5. Сікорський П. Принципи кредитно-модульної технології навчання. // Вища шк., 2004. – №4. – С. 69-76.
6. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. – К., 1998. – 368с.

Резюме. Автор поднимает актуальные проблемы организации самостоятельной работы студентов в условиях кредитно-модульного обучения. В статье рассматривается содержание модуля „Индивидуальное учебно-творческое задание” в структуре зачетного кредита программы учебного курса „Основной музыкальный инструмент” для студентов специальности 7.020207 „Музыкальная педагогика и воспитание”.

Ключевые слова: содержание модуля „Индивидуальное учебно-творческое задание”, особенности организации самостоятельной работы студентов.

Summary. The author raises the actual questions of organization of students' independent work in conditions of credit module study. The content of module "Individual educatively creative task" in the structure of program of the educational course "The main musical instrument" for speciality 7.020207 "Musical pedagogies and education"

Key words: the content of module "Individual educationaly creative task", the peculiarities of organization of independent work of students.

Одержано редакцією 28.02.2006.

УДК: 378. 036: 78

Л.П. ЯКОВЕНКО, Н.О. ШИПУНОВА

ВИХОВАННЯ МУЗИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ЕСТЕТИЧНОЇ ОЦІНОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Резюме. У статті висвітлюється проблема формування у студентів музично-педагогічного факультету наукових прийомів самостійного оціночного мислення. на основі експериментальних досліджень автори пропонують методику виховання музичного мислення студентів у процесі естетичної оціночної діяльності.

Ключові слова: естетична оцінка, музичне мислення, оціночне мислення, оціночна діяльність, ціннісні орієнтації.

Особливого значення на сучасному етапі розвитку нашої держави набувають проблеми, пов'язані з вихованням творчої особистості, здатної спрямувати свою життєдіяльність у русло гуманістичного розвитку суспільства і саморозвитку на ґрунті засвоєння загальнолюдських та культурних цінностей. Дійовим засобом виховання гармонійно розвиненої особистості є мистецтво, яке безпосередньо впливає на її світогляд, мислення та художньо-творчий розвиток. Проте виховні можливості мистецтва не реалізуються самі по собі, а вимагають серйозної духовної та інтелектуальної діяльності. Унікальною особливістю музичного мистецтва є звернення до найпотаємніших струн людської душі. Тому дослідники у галузі музично-естетичного виховання дедалі більший інтерес виявляють до вивчення внутрішньої психологічної структури особистості, до особливостей сприйняття нею музичних творів.

Музичне мистецтво дозволяє викликати у слухачів певну оціночну реакцію і разом з тим пристосувати художній зміст до індивідуальності кожної людини, втілити задум автора в особистісну структуру слухача. В естетичній оціночній діяльності активно виявляються особливості кожної особистості, її індивідуальний досвід, суб'єктивне бачення світу. Питання вивчення механізмів естетичної оцінки, оціночної діяльності особистості, її ціннісних орієнтацій привертають увагу представників різних галузей знань – філософії, естетики, психології, соціології, мистецтвознавства і педагогіки. Великий інтерес становлять музикознавчі дослідження Б.Асаф'єва [9], Л.Мазеля [10], В.Медушевського [11], Є.Назайкінського [12] та ін., які розробили принциповий підхід до аналізу музичного твору як цілісної структури, розкрили образно-виражальну єдність естетичного впливу змісту і форми на слухача. Наукові праці цих авторів є основоположними у визначенні критеріїв естетичної оцінки і дозволяють встановити її нормативний "еталон".

У ряді праць помітне зближення теорії естетичного виховання з методами конкретно-соціологічних та психологічних досліджень. Так, у науковій літературі накопичено значний досвід соціологічного вивчення

ЗМІСТ

<i>Хом'як І.М.</i> Аналіз експериментального навчання української орфографії	3
<i>Парасюк І.А.</i> Морально-етичні засади «Руської трійці»	8
<i>Слободян М.Б.</i> Педагогічне новаторство Волинської гімназії та його вплив на організацію навчально-виховного процесу Кременецького ліцею ХХ ст.	11
<i>Кравченко Т.В.</i> Сімейна модель соціалізації особистості в сучасних умовах	14
<i>Повалій Л.В.</i> Особливості виховання підлітків в різних типах неповної сім'ї	16
<i>Тимошук Н.С.</i> Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	19
<i>Хримова О.Л.</i> Дослідження вихованості і особистісного розвитку підлітка з проблемної сім'ї	22
<i>Хролець О.І.</i> Дитинство як предмет психолого-педагогічного вивчення	26
<i>Янциур Л.А.</i> Розвиток у дошкільників інтересу до творів образотворчого мистецтва	29
<i>Стаднік Н.В.</i> Мотивація відповідальності у дітей шестирічного віку	34
<i>Коренева І.М.</i> Використання міжпредметних зв'язків у процесі розвитку спостережливості молодших школярів	36
<i>Іванова Л.І.</i> Визначення рівня літературної компетентності молодшого школяра	39
<i>Сіранчук Н.М.</i> Діагностика образномовленнєвих вмінь учнів початкових класів	43
<i>Крижанська Л.В.</i> Національні цінності в початковій школі при організації національно зорієнтованого навчально-виховного процесу	48
<i>Лопухівська А.В.</i> Формування соціальної і комунікативної активності учнів сільської школи	53
<i>Барсукова Л.М.</i> Втілення теоретичних засад історико-краєзнавчої пошукової роботи учнів в практику навчально-виховної діяльності сучасної загальноосвітньої школи	55
<i>Комарницька В.Л.</i> Концептуальні засади формування громадянської свідомості старшокласників	59
<i>Дмитрів О.В.</i> Використання методу ситуативного навчання на уроках англійської мови у загальноосвітніх школах.	64
<i>Трофімчук В.М.</i> Організаційні форми та методи художньо-конструкторської діяльності старшокласників	67
<i>Грицай Н.Б.</i> Формування пізнавальної активності учнів під час позакласних екскурсій у природу	72
<i>Ганчин Л.В.</i> Особливості навчання усного мовлення у духовних семінаріях	78
<i>Головань Т.М.</i> Дитячі притулки в Криму у II половині XIX століття	82
<i>Коваль В.В.</i> Моральне виховання неповнолітніх у пенітенціарних установах як один з основних стратегічних напрямів підготовки їх до соціальної адаптації в суспільстві	86
<i>Потапчук Т.В.</i> Пісня як засіб виховання дітей	91
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічні погляди та диригентська майстерність Андрія Бобиря	94
<i>Устенко К.О.</i> Оперно-хорова творчість М.В.Лисенка як засіб формування музично-естетичного мислення студентів	97
<i>Мельничук С.Ф.</i> Виконавське мистецтво і супроводжуючий його психологічний фактор – сценічне хвилювання	101
<i>Дем'яненко І.О.</i> Формування в учнів музичних шкіл навичок саморегуляції та контролю м'язового тону під час гри на гітарі	104
<i>Янциур М.С.</i> Індивідуальні навчально-дослідні завдання з професійної орієнтації при підготовці майбутніх вчителів трудового навчання	107
<i>Безкоровайна О.В.</i> Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	109
<i>Костюк Л.К.</i> Специфіка викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	115

Никон О.К. Організація самостійної роботи студентів з дисципліни „Основний музичний інструмент” в умовах кредитно-модульного навчання	120
Яковенко Л.П., Шипунова Н.О. Виховання музичного мислення студентів у процесі естетичної оціночної діяльності	123
Ульяновська Л.П. Вокальне виховання в учбовому хоровому колективі: спроба створення сучасної концепції	127
Цапун Р.В. Методи вивчення народного співу в студентському фольклорному колективі	129
Рабченко Т.С., Демченко В.В. Моніторинг як діагностична технологія виявлення готовності випускників вищих навчальних закладів до роботи з обдарованими дітьми.	132
Озерянська А.П. Загальна характеристика розвитку методики викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах України (60-ті роки ХХ століття)	137
Терещук М.А. Музично-драматична діяльність, як засіб удосконалення навчально-виховного процесу на факультеті іноземної філології	140
Літвінчук С.Б. Формування технічного мислення студентів у процесі розв’язання продуктивно-технічних завдань із загальнотехнічних дисциплін	143
Самчук С.А. Художня інтерпретація музичного твору	146
Лукач О.М. До проблеми економічної соціалізації особистості в сучасних умовах	150
Колбіна Т.В. Шляхи оновлення змісту формування міжкультурної комунікації студентів економічного профілю в педагогічній системі вищого навчального закладу	152
Бондарчук А.Я. Виховання у студентської молоді етики сімейних взаємин	155
Дучинський С.В. Теоретичні аспекти вокально-хорової виконавської діяльності	158
Пелячик І.Ф., Крижановська Т.І. Історичні аспекти проблеми творчого розвитку особистості засобами музичного мистецтва	160
Кирда А.Г. Визначення провідних тенденцій формування цілей освіти в розвинених країнах	164
Свердлова Т.Г. Формування в дітей комунікативних навичок і навичок спільної діяльності за допомогою японського досвіду групового виховання дошкільників	167
Заблоцька Л.М. Структура та зміст навчального процесу в початкових школах Великої Британії	172
Шимків І.В. Проблема оцінювання знань і моніторингу якості освіти в нормативних документах об’єднаної Німеччини	176
Каур О.С. Тенденції та пріоритети морально-етичного виховання підлітків у Франції	180
Григорчук І.С. Формування духовності в контексті християнської моральної свідомості.....	182
Відомості про авторів	185

Наукове видання

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 10.06.2006 р. Підписано до друку 30.06.2006 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 28,24. Обл. вид. арк. 28,67. Замовлення № 19/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**О – 59 ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20